ПРОБЛЕМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ В САБОЛЧ-САТМАР-БЕРЕГ ОБЛАСТІ УГОРЩИНИ

Раті Аттила

Ніредьхазський Інститут, Угорщина

Командитні товариства (КТ) і товариства з обмеженною відповідальністю (ТОВ) є самими розповсюдженними організаційними формами діяльності серед господарських товариств в Угорщині. В Саболч-Сатмар-Берег області на сьогодні зареєстровано 1559 КТ, 743 ТОВ, крім цього 13 фірм приватної власності, 12 кооперативів і 8 акціонерних товариств. Наведені данні свідчать про те, що в області створюються переважно господарські товариства, які не потребують значних капвкладень. Для реєстрації КТ в Угорщині не має встановленного обов"зкового мінімального розміру внеску в статутний фонд, а при створенні ТОВ його члени - як юридичні, так і фізичні - несуть відповідальність тільки в розмірах їх внеску в статутний фонд. Разом з тим, при створенні господарських товариств виникають такі проблеми, які не можливо вирішити в межах їх окремих організаційних форм. В таких випадках засновники товариств приймають наступні рішення: або припиняють діяльність, або реорганізуються в товариства іншої організаційної форми. Трапляються випадки, коли єдиним можливим шляхом вирішення проблеми є тільки реорганізація господарського товариства (наприклад, тільки в данному випадку воно може зберігти колишні партнерські відносини). Для реорганізації старих організаційних форм господарського товариства, їх керівництво і власники використовують широке поле можливих варіантів.

В Саболч-Сатмар-Берег області за останні три роки, за наявними данними, всього 74 КТ було реорганізовано в ТОВ, в той самий час, як 8 ТОВ реорганізувалися в АТ і 5 прийняли більш просту організаційну форму КТ. Слід відмітити, що майже всі підприємства приватної власності було реорганізовано в ТОВ.

Реорганізація господарських товариств відбувається, як вже вказувалося, за ініціативою їх керівництва або власників, але в деяких випадках з метою приведення їх до вимог відповідних законодавчих актів країни. За власного ініціативою господарські товариства реорганізуються, як правило, по слідуючим причинам: масштаби діяльності вже не відповідають колишній формі, основні партнери віддають перевагу контактам з суб'єктами більш досконалої організаційної форми господарських товариств; з метою залучення додаткового капіталу та розширення сфери діяльності.

Реорганізація господарських товариств в примусовій формі - відповідного до діючого законодавства, повинна здійснюватися в випадках: а) швидкого зменшення майна товариства, б) систематичного - продовжуваючого, скорочення майна товариства. Швидким зменшенням майна господарського товариства рахується випадок, коли за данними бухгалтерського обліку встановлено, що через збиткову діяльність сума статутного фонду зменшилась більше як на половину, або, коли товариство припинило виплату своїх платежів і його майно вже не покриває наявної заборгованності. В такому разі терміново збираються члени ради господарського товариства для прийняття відповідних рішень. Систематичним - тривалим, скороченням майна господарського товариства по закону рахується випадок, коли товариство на протязі двох років не має необхідного, передбаченного законодавством, власного капіталу і після затвердження річного звіту протягом трьох місяців не може забезпечити його необхідний рівень.

В наведених вище випадках власники господарських товариств, окрім ліквідації товариства, мають наступні можливості: передбачити додаткові внески для поповнення власного капіталу; внести зміни в засновницький договір в бік зменшення розміру статутного фонду; реорганізуватися в таку форму господарського товариства, де розмір власного капіталу відповідає вимогам законодавчих актів. На практиці спостерігаються різні форми реорганізації господарських товариств. Злиття одного з господарських товариств з іншим, коли вона як юридична особа ліквідується і його майно передається іншому товариству (але при цьому не міняється організаційна

форма). Об'єднання двох або декількох господарських товариств, коли на основі ліквідуючихся створюється нове товариство. В разі роз'єднання, господарське товариство припиняє свою діяльність і його майно передається правонаступнику. На практиці трапляються випадки, коли з одного господарського товариства відокремлюється його складова частина - декілька його засновників, які створюють нове товариство (зрозуміло, що з виділенням своєї частки капіталу).

Достатньо складним є процес відображення реорганізації господарських товариств в бухгалтерському обліку. Тут слід відмітити, що реорганізація, як правило, є багатоступовим процесом. В першу чергу слід провести інвентарізацію майна господарського товариства і правонаступника, та затвердити її результати незалежним аудитором. При цьому інвентарізації підлягають всі активи і пасиви сторін. В тому випадку, якщо господарське товариство реорганізується в ТОВ або в АТ, то в проекті інвентаря правонаступника слід вказати ті засоби - активи, які стануть складовою частиною статутного фонду (капіталу) правонаступника.

Основними проблемами при реорганізації господарських товариств, з одного боку, являється визначення кола вільно реалізуємих засобів. В ряді випадків фактична вартість засобів - тобто вартість, на підставі якої можна було б реалізувати засоби, що значаться в активній частині балансу - вище за першопочатковий внесок однієї з сторін, що створює господарське товариство. З другого боку, відповідно до діючих законодавчих актів передбачені обов'язкові правила, що регулюють злиття окремих господарських товариств і створення нового товариства на базі раніше ліквідованих. В данному випадку знов повторюється проблема по визначенню вартості засобів - по їх першопочатковій або реальній (що може бути і вищою за першопочаткову) вартості. В таких випадках господарські товариства, що заново створюються на базі раніше ліквідованних, повинні зкоректувати вартість засобів в активній частині вступного балансу.

Коротко підсумовуючі викладене в доповіді, можна зробити наступні висновки.

Аналіз діяльністі господарських товариств, в першу чергу КТ і ТОВ, в Саболч-Сатмар-Берег області Угорщини, свідчить про те, що в процесі розвитку ринкових відносин в країні прослідковується чітка тенденція до їх реорганізації, причому реорганізація в бік створення найбільш досконалих типів підприємництва за своєю організаційною формою (протягом останніх трьох років 74 КТ були реорганізовані в ТОВ). В той же час реорганізація господарських товариств є, як правило, багатоступовим процесом.

Слід відмітити, що закони та законодавчі акти Угорщини дозволяють при створенні нових господарських товариств на базі раніше ліквідованних проводити пероцінку засобів в активній частині балансу , але така пероцінка викликає ряд спірних моментів. В цьому плані передбачений вступ Угорщини в члени Європейського Союзу потребує перегляду ряду законів та законодавчих актів (так звана гармонізація юридичних норм з відповідними вимогами стандартам Європейського Союзу). При цьому, по всій вірогідності, буде припинена певна "свобода" господарських товариств щодо дотримання юридичних норм, тобто свобода по принципу "дотримання тільки тих норм, які передбачені в законах та законодавчих актах".

Досвід Угорщини в частині створення та реорганізації функціонуючих господарських товариств в Саболч-Сатмар-Берег області країни, очевидно представляє певний інтерес і для господарських товариств, функціонуючих в Україні. Враховуючи проголошену багатовекторність зовнішньої політики незалежної країни, в майбутньому передбачається приєднання України до Європейського Союзу. В цьому випадку для скорочення підготовчого періоду, по всій вірогідності, буде корисним детальне ознайомлення з досвідом сусідніх країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Adorján - Bary - Biró - Lukács - Ujvári - Veit: Számvitel 2001. Budapest 2000. Magyar Konyvvizsgáló Kamara.
2. Adorján - Róth - Lukács - Veit: Számviteli esttanulmányok. Budapest 2001. Magyar Konyvvizsgáló Kamara.
3. 2000. Évi C. torvény a számvitelrol és módositásai.